Revista Universul Juridic ● nr. 8, august 2020, pp. 122-130

CONSIDERAȚII DESPRE MARJA DE APRECIERE A STATELOR MEMBRE ÎN RETRAGEREA/LIMITAREA BENEFICIULUI CONDIȚIILOR MATERIALE ÎN CAZUL SOLICITANȚILOR DE AZIL MINORI NEÎNSOȚIȚI - HOTĂRÂREA CJUE ÎN CAUZA ZUBAIR HAQBIN VS. FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR DE OPVANG VAN ASIELZOEKERS

Lector univ. dr. Mihaela-Adriana OPRESCU*

Abstract

The Judgment of 12 November 2019 in Haqbin Case (C-233/18) gave the CJEU the opportunity to rule for the first time on the sanctions applicable if an asylum seeker was found guilty of a serious breach of the rules of the accommodation center in which he is received or for particularly violent behavior.

This study aims to examine how the European court has articulated a Member State's discretion in reducing the material conditions enjoyed by asylum seekers, with the guarantees required by the situation of vulnerability in the case of refugees, especially unaccompanied minors.

Keywords: *Directive 2013/33, unaccompanied minor, reception conditions, sanctions, dignified standard of living, the best interests of the child.*

I. Considerente generale

Preocupată fiind de asigurarea unor standarde uniforme pentru solicitanții de azil, în ceea ce priveşte garantarea unui nivel de trai demn şi condiții de viață comparabile în toate statele membre, Uniunea Europeană a adoptat, la data de 26 iunie 2013, Directiva 2013/33/UE a Parlamentului european şi a Consiliului[1],

* Lector univ. dr. Mihaela-Adriana Oprescu, Universitatea Babeş-Bolyai, Facultatea de Studii Europene; adresă e-mail: mihaela.oprescu@ubbcluj.ro.

[1] Directiva 2013/33/UE a Parlamentului european şi a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională, publicată în Jurnalul Oficial nr. L180/96, 29.6.2013.

instrument legislativ care intră în pachetul normativ[2] ce reprezintă cadrul juridic al Sistemului European Comun de Azil (SECA). *Brevitatis causa*, pentru uşurința exprimării şi evitarea repetițiilor, pe parcursul studiului, se va folosi termenul „Directivă".

Directiva anterior menționată instituie premisele pentru armonizarea condițiilor de primire în decursul tuturor fazelor şi tipurilor de proceduri ale cererilor de protecție internațională, în toate centrele de cazare a solicitanților, atât timp cât acestora li se permite să rămână pe teritoriul statelor membre în calitate de solicitanți (paragraful 8 din preambulul Directivei).

În sensul directivei, prin „solicitant" se înțelege „un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a făcut o cerere de protecție internațională, cu privire la care nu s-a pronunțat încă o hotărâre definitivă" (art. 2 lit. b din Directivă), iar „condițiile materiale de primire" se referă la „cazarea, hrana şi îmbrăcămintea, furnizate în natură sau sub formă de alocații financiare sau tichete, ori printr-o combinație a acestor trei elemente, precum şi o alocație zilnică" (art. 2 lit. g din Directivă).

Hotărârea pronunțată de CJUE la data de 12.11.2019[3], într-o procedură preliminară, pune în discuție modul de interpretare a dispozițiilor art. 20 din această

---

[2] A se vedea Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare şi retragere a protecției internaționale (reformare), aplicabilă de la 21 iulie 2015 (JO L 180/60, 29.6.2013); Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare), aplicabilă de la 21 iulie 2015 (JO L 180, 29.6.2013).; Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară şi la conținutul protecției acordate (reformare), aplicabilă de la 21 decembrie 2013 (JO L 337, 20.12.2011); Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European şi al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor şi mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (reformare), aplicabil de la 1 ianuarie 2014 (JO L 180, 29.6.2013); Regulamentul (UE) nr. 603/2013 al Parlamentului European şi al Consiliului din 26 iunie 2013 privind instituirea sistemului „Eurodac" pentru compararea amprentelor digitale în scopul aplicării eficiente a Regulamentului (UE) nr. 604/2013 de stabilire a criteriilor şi mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid şi privind cererile autorităților de aplicare a legii din statele membre şi a Europol de comparare a datelor Eurodac în scopul asigurării respectării aplicării legii şi de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1077/2011 de instituire a Agenției europene pentru gestionarea operațională a sistemelor informatice la scară largă, în spațiul de libertate, securitate şi justiție(reformare), aplicabil de la 20 iulie 2015 (JO L 180, 29.6.2013).

[3] CJUE (Marea cameră), Hotărârea din 12.11.2019, Cauza Zubair Haqbin vs. Federaal Agentschap voor de opvang van asielzoekers C233/18, disponibilă la http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=220532&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=14887282, consultată la 18.08.2020.

directivă, mai precis, dacă sancțiunile prevăzute de alin. 4 al articolului anterior menționat pot lua forma unei excluderi de la beneficiul condițiilor materiale de primire, şi dacă astfel de sancțiuni pot fi aplicate unui minor neînsoțit.

II. Situația premisă

Pentru început se impune a fi detaliată starea de fapt, astfel cum este prezentată în paragrafele 18-24 din hotărâre.

La originea cauzei s-a aflat cererea de protecție internațională formulată la data de 23 decembrie 2015 de domnul Haqbin, cetățean afgan sosit în Belgia în calitate de minor neînsoțit. Acestuia, în conformitate cu dreptul belgian, i s-a alocat un „tutore" şi a fost găzduit în mod succesiv în centrele de primire de la Sugny şi de la Broechem.

În acest din urmă centru, domnul Haqbin a fost implicat, la 18 aprilie 2016, într-o încăierare între rezidenți de origini etnice diferite, poliția fiind obligată să intervină pentru aplanarea conflictului. Acuzat fiind de faptul că ar fi fost unul din instigatorii disputei, domnul Haqbin a fost reținut de poliție, care însă l-a eliberat a doua zi.

Făcând aplicarea dispozițiilor art. 45 al doilea paragraf punctul 7 din Legea belgiană din 12 ianuarie 2007 privind primirea solicitanților de azil şi a altor categorii specifice de străini, directorul centrului de primire din Broechem din 19 aprilie 2016 a emis o decizie, confirmată ulterior prin decizia directorului general al Fedasil, prin care domnul Haqbin a fost exclus, pentru o durată de 15 zile, de la beneficiul ajutorului material în cadrul unei structuri de primire. Această sancțiune disciplinară implica nu doar excluderea temporară a minorului din centrul de primire, ci şi de la beneficiul tuturor serviciilor asociate acestei sancțiuni, precum hrană, îmbrăcăminte, activități şi, sub rezerva asistenței medicale de urgență, încetarea asistenței medicale, sociale şi psihologice.

Se reține în paragraful 20 din hotărârea CJUE că, potrivit propriilor declarații şi celor ale tutorelui său, domnul Haqbin a petrecut nopțile dintre 19 aprilie şi 21 aprilie şi dintre 24 aprilie şi 1 mai 2016 într-un parc din Bruxelles şi celelalte nopți la prieteni sau la cunoştințe.

Această stare de fapt a generat demersurile jurisdicționale ale tutorelui domnului Haqbin, care, într-o primă fază, a depus la arbeidsrechtbank te Antwerpen (Tribunalul pentru Litigii de Muncă din Antwerpen, Belgia) o cerere de suspendare a măsurii de excludere aplicate, care a fost însă respinsă pe considerentul lipsei urgenței, raportat la faptul că domnul Haqbin nu a demonstrat că se afla pe stradă.

Al doilea demers al tutorelui a vizat introducerea unei acțiuni la Nederlandstalige arbeidsrechtbank te Brussel (Tribunalul pentru Litigii de Muncă

neerlandofon din Bruxelles, Belgia) având ca obiect anularea deciziilor din 19 şi 21 aprilie 2016 şi repararea prejudiciului suferit, acțiune care a fost însă respinsă ca nefondată prin hotărârea din 21 februarie 2017. Împotriva acestei hotărâri, tutorele domnului Haqbin a declarat apel la instanța de trimitere, arbeidshof te Brussel (Curtea pentru Litigii de Muncă din Bruxelles, Belgia), iar la data de 11 decembrie 2017, domnul Haqbin, între timp devenit major, a preluat procedura în nume propriu.

III. Dispozițiile de drept relevante şi întrebările preliminare

Problema juridică ce a făcut obiect al procedurii judiciare în fața instanțelor belgiene pune în discuție modul de interpretare al dispozițiilor art. 20 din Directiva 2013/33.

Astfel, sub denumirea „limitarea sau retragerea beneficiului condițiilor materiale de primire", textul anterior menționat statuează că:

„(1) Statele membre pot limita sau retrage, în cazuri excepționale şi justificate corespunzător, beneficiul condițiilor materiale de primire atunci când un solicitant:

(a) părăseşte locul de reşedință stabilit de autoritatea competentă, fără să o fi informat pe aceasta sau fără să fi obținut permisiunea acesteia, în cazul în care o astfel de permisiune este necesară;

(b) nu-şi respectă obligația de a se prezenta autorităților, nu răspunde solicitărilor de a furniza informații sau nu participă la întâlnirile personale în legătură cu procedura de azil, într-un termen rezonabil stabilit de dreptul intern;

[….]

Pentru cazurile (a) şi (b), atunci când solicitantul este găsit sau se prezintă de bună voie autorităților competente, se ia o decizie motivată în mod corespunzător, fondată pe motivele dispariției acestuia, în ceea ce priveşte restabilirea beneficiului acordării anumitor sau tuturor condițiilor materiale de primire care au fost retrase sau limitate.

(2) Statele membre pot, de asemenea, limita condițiile materiale de primire atunci când pot stabili că solicitantul de azil, fără a avea un motiv justificabil, nu a introdus o cerere de protecție internațională cât mai devreme posibil/de îndată ce a avut posibilitatea de a face acest lucru după sosirea în statul membru respectiv.

(3) Statele membre pot limita sau retrage condițiile materiale de primire atunci când un solicitant de azil a ascuns faptul că dispune de resurse financiare şi, prin urmare, a beneficiat în mod necorespunzător de condițiile materiale de primire.

(4) Statele membre pot stabili sancțiunile aplicabile încălcărilor grave ale regulilor centrelor de cazare sau comportamentului deosebit de violent."

Potrivit art. 45 din Legea belgiană din 12 ianuarie 2007 privind primirea solicitanților de azil şi a altor categorii specifice de străini, dacă beneficiarul primirii comite o încălcare gravă a normelor şi a regulilor de funcționare în vigoare în

structurile de primire, i se poate administra o sancțiune, la alegerea acesteia, ținându-se cont de natura şi de gravitatea încălcării, precum şi de împrejurările concrete în care a fost săvârşită. Una din sancțiunile la care se face referire constă în excluderea temporară de la beneficiul ajutorului material într-o structură de primire pentru o durată maximă de o lună (paragraful 17 din hotărâre).

Raportat la starea de fapt susmenționată, instanța de trimitere a formulat trei întrebări, după cu urmează:

„1. Articolul 20 alineatele (1)-(3) din [Directiva 2013/33] trebuie interpretat în sensul că acesta stabileşte în mod limitativ cazurile în care beneficiul condițiilor materiale de primire poate fi limitat sau retras sau din articolul 20 alineatele (4) şi (5) [din această directivă] rezultă că retragerea dreptului la condițiile materiale de primire poate avea loc şi cu titlu de sancțiune aplicabilă pentru încălcarea gravă a regulilor centrelor de cazare şi pentru comportament deosebit de violent?

2. Articolul 20 alineatele (5) şi (6) [din directiva menționată] trebuie interpretat în sensul că, înainte de a aplica sancțiuni sau de a lua o decizie legată de limitarea sau de retragerea beneficiului condițiilor materiale de primire şi în cadrul acestor decizii, statele membre trebuie să stabilească măsurile necesare care ar garanta dreptul la un nivel de trai demn pe durata excluderii sau se poate da curs acestor dispoziții printr-un sistem în baza căruia, după decizia de limitare sau de retragere a beneficiului condițiilor materiale de primire, se verifică dacă persoana care face obiectul deciziei beneficiază de un nivel de trai demn şi, dacă este necesar, se iau măsuri corective la momentul respectiv?

3. Articolul 20 alineatele (4), (5) şi (6) [din Directiva 2013/33] coroborat cu articolele 14 şi 21-24 din [aceasta] şi cu articolele 1, 3, 4 şi 24 din Carta drepturilor fundamentale trebuie interpretat în sensul că o măsură sau o sancțiune de excludere temporară (sau definitivă) de la dreptul la condițiile materiale de primire este posibilă în cazul unui minor şi în special în cazul unui minor neînsoțit?”

IV. Hotărârea CJUE. Scurt comentariu

Lecturând hotărârea, se poate observa că, deşi cele trei întrebări au fost formulate în cadrul unui demers jurisdicțional național ce viza situația unui solicitant de azil, minor neînsoțit, numai ultima dintre ele se referă la această circumstanță particulară, primele două întrebări punând în discuție natura sancțiunii ce poate fi aplicată oricărui solicitant de azil, atunci când acestuia din urmă i-ar fi imputată o conduită ilicită, constând într-o încălcare gravă a reglementărilor centrului de cazare sau un comportament deosebit de violent.

În Concluziile avocatului general M. Campos Sánchez-Bordona prezentate la 6 iunie 2019, s-a propus ca interpretarea articolului 20 din Directivă să fie circumscrisă exclusiv la situația minorului neînsoțit solicitant de azil într-un stat

membru UE, însă Curtea nu a urmat această linie, ci, dimpotrivă, a analizat conceptul de „sancțiuni" fără a face vreo distincție după cum acestea sunt aplicate unui solicitant major ori minor.

Indubitabil însă, situația premisă a oferit Curții prilejul de a analiza într-o manieră riguros articulată, pe de o parte, marja de apreciere a unui stat membru în reducerea condițiilor materiale de care se bucură solicitanții de azil şi, pe de altă parte, garanțiile pe care le reclamă situația de vulnerabilitate incidentă în cazul refugiaților, îndeosebi a minorilor neînsoțiți.

Revenind la prima şi a treia întrebare, este evident că acestea pun în discuție natura şi destinatarii „sancțiunilor aplicabile" pe care un stat membru gazdă le poate adopta în temeiul articolului 20 din această directivă, respectiv dacă un stat membru poate să prevadă, printre sancțiunile care pot fi aplicate unui solicitant în cazul unei încălcări grave a regulilor centrelor de cazare, precum şi al unui comportament deosebit de violent, retragerea sau limitarea beneficiului condițiilor materiale de primire şi dacă şi în ce condiții o asemenea sancțiune poate viza un minor, şi în special un minor neînsoțit.

Pentru început, Curtea a statuat că „statele membre sunt obligate să asigure că solicitanții de azil au acces la condițiile materiale de primire din momentul prezentării cererii lor de protecție internațională şi că măsurile adoptate în aceste scopuri asigură un nivel de trai adecvat, care garantează subzistența acestora şi protejează sănătatea fizică şi mintală a acestora", dar că această obligație nu este una absolută, câtă vreme marja de apreciere a statelor le permite acestora să retragă sau să limiteze aplicanților beneficiul condițiilor materiale de primire.

Într-adevăr, modul de formulare al art. 20 din Directivă ridica dubii cu privire la posibilitatea unui stat de a retrage beneficiul condițiilor materiale în alte situații decât cele prevăzute de alin. 1-3. Se poate lesne observa că legiuitorul european a enumerat în art. 20 alin. 1-3 împrejurările în care beneficiul unor astfel de condiții poate fi limitat sau retras (spre pildă, când, pe parcursul procedurii, solicitantul de azil are o atitudinea necooperantă, părăsind locul de reşedință, fără a informa în acest sens autoritățile ori când nu se prezintă în fața autorităților; când a ascuns că dispunea de resurse financiare şi drept urmare a beneficiat în mod necorespunzător de condiții material de primire, etc.). Deşi în toate aceste situații este evident că retragerea sau limitarea beneficiului condițiile de primire vine să sancționeze conduita ilicită a solicitantului de azil în raport cu autoritățile naționale, legiuitorul european nu foloseşte în acest context termenul „sancțiuni". Acest cuvânt este uzitat exclusiv în cuprinsul alineatului 4 în care se arată că „statele membre pot stabili sancțiunile aplicabile încălcărilor grave ale regulilor centrelor de cazare sau comportamentului deosebit de violent", omițându-se însă de data aceasta a preciza natura acestor sancțiuni. Cu alte cuvinte, enumerarea din alin. 1-3 din Directivă privind situațiile în care se poate retrage ori limita beneficiul condițiilor de primire este una exhaustivă, or, dimpotrivă, sancțiunile la care se face referire la alin. 4 se pot materializa la rândul lor în retragerea acestor avantaje materiale?

Aplicând metoda interpretării teleologice, Curtea a reţinut cu just temei că „o măsură prin care i se limitează sau i se retrag unui solicitant condiţiile materiale de primire din cauza nerespectării regulilor centrelor de cazare sau a unui comportament deosebit de violent constituie, având în vedere finalitatea şi consecinţele sale nefavorabile pentru acest solicitant, o „sancţiune" în sensul obişnuit al termenului" şi că „sancţiunile vizate de dispoziţia menţionată pot, în principiu, să privească condiţiile materiale de primire".

Dar cât de întinsă va fi marja de apreciere a statului? Care sunt limitele pe care statul membru nu le poate depăşi atunci când conduita solicitantului de azil este una neconformă cu normele de convieţuire socială? Răspunsul Curţii sub acest aspect a fost unul firesc şi întemeiat pe dispoziţiile art. 20 alin.5 din Directivă care statuează că „deciziile de limitare sau de retragere a beneficiului condiţiilor materiale de primire [...] se iau de la caz la caz, obiectiv şi imparţial", cu respectarea principiului proporţionalităţii, statelor membre revenindu-le obligaţia pozitivă de a garanta accesul la îngrijiri medicale şi la un nivel de trai demn tuturor solicitanţilor.

Acest imperativ „de a garanta […] un nivel de trai demn tuturor solicitanţilor" va încorseta marja de apreciere de care se bucură statele în sancţionarea conduitelor neconforme ale solicitanţilor de azil, deoarece instituie o prohibiţie a sancţiunilor ce presupun privarea *in integrum* de condiţiile materiale de primire. *Per a contrario*, statele vor putea să retragă solicitantului care abuzează de sistemul de protecţie, anumite beneficii materiale, fără însă a-l pune „într-o situaţie de lipsuri materiale extreme care nu i-ar permite să facă faţă celor mai elementare nevoi, cum sunt cele de a-şi asigura o locuinţă, de a se hrăni, de a se îmbrăca şi de a se spăla, şi care ar aduce astfel atingere sănătăţii sale fizice sau mentale sau ar aduce-o într-o stare de degradare incompatibilă cu această demnitate" (paragraful 46 din hotărâre). În literatura juridică[4] s-a subliniat în mod întemeiat că raportat la dispoziţiile art. 20 alin.4 din Directivă, „statele nu pot să-l priveze pe Om de ceea ce îl face Om: demnitatea sa".

Curtea îşi continua raţionamentul, avansând anumite sugestii referitoare la măsurile care ar fi la dispoziţia statelor, posibil a fi luate împotriva solicitanţilor cu un comportament abuziv pe perioada şederii într-un centru de cazare, măsuri care s-ar putea concilia cu obligaţia pozitivă de a prezerva un nivel de trai demn, cu respectarea principiului proporţionalităţii, şi anume: menţinerea solicitantului „într-o parte separată a centrului de cazare, însoţită de o interdicţie de a intra în contact cu anumiţi rezidenţi ai centrului sau transferul acestuia într-un alt centru de cazare sau într-o altă locuinţă […]". Putem observa că deşi Curtea a reţinut că, de principiu, statele membre, pot recurge cu titlu de sancţiune, la retragerea sau

[4] A se vedea Beate Jurik, *Sanctions au sens de la directive «accueil»: une pierre ou un gravillon dans l'édifice du droit européen d'asile?*, în Journal d'Actualité des Droits Européens, disponibil la https://revue-jade.eu/article/view/3120 , consultat la 18.08.2020.

limitarea condițiilor materiale de primire, avansează exemple de măsuri care nu pun neapărat în discuție avantaje materiale de care solicitanții de azil nu ar mai beneficia. Abordarea este cât se poate de firească ținând seama că în majoritatea cazurilor avem de-a face cu persoane al căror întreg patrimoniu poate fi cuprins în bagaje de mână, fără niciun fel de posibilități financiare pentru a-şi asigura un spațiu de locuit, astfel că reducerea, chiar şi parțială, a condițiilor materiale le-ar putea expune riscului de a nu putea face față nici celor mai elementare nevoi. În circumstanțele anterior expuse, hotărârea Curții reduce marja de apreciere a statelor membre, până la limita aneantizării, atunci când s-ar pune în discuție aplicarea unor sancțiuni de factură materială împotriva solicitanților de azil care se fac vinovați de comportament abuziv în centrele de cazare (chiar dacă aceştia nu ar fi minori).

Cât priveşte situația solicitantului de azil, minor neînsoțit, Curtea nu îi alocă un spațiu generos în cuprinsul hotărârii, doar patru paragrafe tratând acest subiect.

Astfel, după ce evocă principiul interesului superior al copilului, instanța europeană statuează că, pe de o parte, statele membre, dincolo de garanțiile pe care le asigură oricărui solicitant de azil, trebuie să acorde o atenție deosebită situației minorului la momentul adoptării unei sancțiuni în temeiul articolului 20 alineatul (4) din Directiva 2013/33, iar, pe de altă parte, că autoritățile unui stat membru pot decide încredințarea minorului în cauză serviciilor sau autorităților judiciare însărcinate cu protecția tinerilor (paragraf 55 din hotărâre). Sub acest aspect, Curtea s-a îndepărtat de soluția propusă de avocatul general, potrivit căruia în ipoteza în care un minor neînsoțit săvârşeşte o încălcare gravă a regulilor unui centru de cazare sau are un comportament deosebit de violent care implică riscuri grave pentru respectarea ordinii publice în acest centru sau pentru securitatea personalului sau a celorlalți rezidenți din centrul respectiv, articolul 20 alineatele (5) şi (6) din Directiva 2013/33 ar fi trebuit interpretat în sensul că „autoritatea națională competentă trebuie să sesizeze înainte de adoptarea deciziei de excludere serviciile de asistență şi/sau autoritățile judiciare responsabile de protecția copilului, astfel încât să se garanteze că minorul va beneficia de o îngrijire continuă şi adaptată nevoilor specifice impuse de vârsta, de statutul şi de situația sa”.

În concluzie, CJUE a statuat că „un stat membru nu poate să prevadă, printre sancțiunile susceptibile să fie aplicate unui solicitant în cazul unei încălcări grave a regulilor centrelor de cazare, precum şi al unui comportament deosebit de violent, o sancțiune care constă în retragerea, chiar şi temporar, a beneficiului condițiilor materiale de primire […], care are legătură cu cazarea, cu hrana sau cu îmbrăcămintea, întrucât ar avea ca efect privarea acestui solicitant de posibilitatea de a face față celor mai elementare nevoi”, iar „aplicarea altor sancțiuni […] trebuie să respecte, în orice împrejurări, condițiile […] privind respectarea principiului proporționalității şi a demnității umane”. În ceea ce priveşte un minor neînsoțit, aceste

sancțiuni trebuie, având în vedere, printre altele, articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale, să fie adoptate luând în considerare îndeosebi interesul superior al copilului.

Pronunțarea hotărârii supusă analizei în prezentul studiu este extrem de importantă în arhitectura sistemelor naționale de protecție în materie de azil, în majoritatea statelor membre, excluderea solicitanților recalcitranți din centrele de primire, fiind o practică obişnuită[5].

În România, art. 19^1 din Legea nr. 122/2006[6] stabileşte că Inspectoratul General pentru Imigrări poate limita sau retrage condițiile materiale de primire acordate solicitanților de protecție internațională, prin decizie motivată, care se comunică solicitantului. H.G. nr. 1.251 din 13 septembrie 2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, enumeră la art. 55^1 cazurile în care poate interveni o astfel de sancțiune, lit. c) a acestui ultim articol expunând situația în care solicitantul de protecție internațională încalcă în mod repetat regulamentul de ordine interioară al centrului regional de proceduri şi cazare a solicitanților de azil. Cu alte cuvinte, cadrul legislativ românesc poate crea premisele pentru apariția unui diferend similar cu cel care a stat la baza hotărârii supusă analizei, situație în care autoritățile române ar trebui să acționeze ținând seama de faptul că hotărârile CJUE au valoare de precedent *de facto*[7].

Este adevărat că hotărârea în interpretare pronunțată de CJUE se bucură de autoritate de lucru judecat relativă, fiind obligatorie doar față de instanța care a adresat întrebarea, respectiv instanțele care ar judeca respectiva cauză în căile de atac. În egală măsură însă, hotărârea are un caracter *erga omnes* cu privire la interpretarea dreptului Uniunii Europene de către instanța de la Luxemburg. Din acest punct de vedere, hotărârile CJUE sunt obligatorii pentru instanțele naționale în situații în care problema de drept este identică, astfel că ele nu pot da o altă interpretare, din proprie inițiativă, textelor deja verificate în procedură prejudicială de către Curte[8].

---

[5] A se vedea, Sarah Progin-Theuerkauf, Margarite Helena Zoeteweij, Case C-233/18 Haqbin: The human dignity of asylum seekers as a red line, disponibil la https://europeanlawblog.eu/2019/12/09/case-c-233-18-haqbin-the-human-dignity-of-asylum-seekers-as-a-red-line/, consultat la 18.08.2020.

[6] Legea nr. 122/2006 privind azilul în România, publicată în M. Of. nr. 428 din 18 mai 2006, cu modificările şi completările ulterioare.

[7] A se vedea Paul Craig, Gráinne de Búrca, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență şi doctrină*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2017, p. 536.

[8] Astfel, o hotărâre pronunțată de CJUE va avea efect de precedent față de toate instanțele naționale din UE. A se vedea CJCE, *Cauza Da Costa en Schaake NV, Jacob Meijer NV, HoechstHolland NV v Netherlands Inland Revenue Administration*, Hotărârea din 27.03.1973, ECLI:ECLI:EU:C:1963:6; CJCE, Cauza 283/81, *SRL CILFIT şi Lanificio di Gavardo SpA vs. Ministerul Sănătății*, Hotărârea din 06.10.1982, ECLI: ECLI:EU:C:1982:335.